

5HD200 Hospodářské dějiny

Přednáška č. 1

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Evropa ve 14. a 15. století

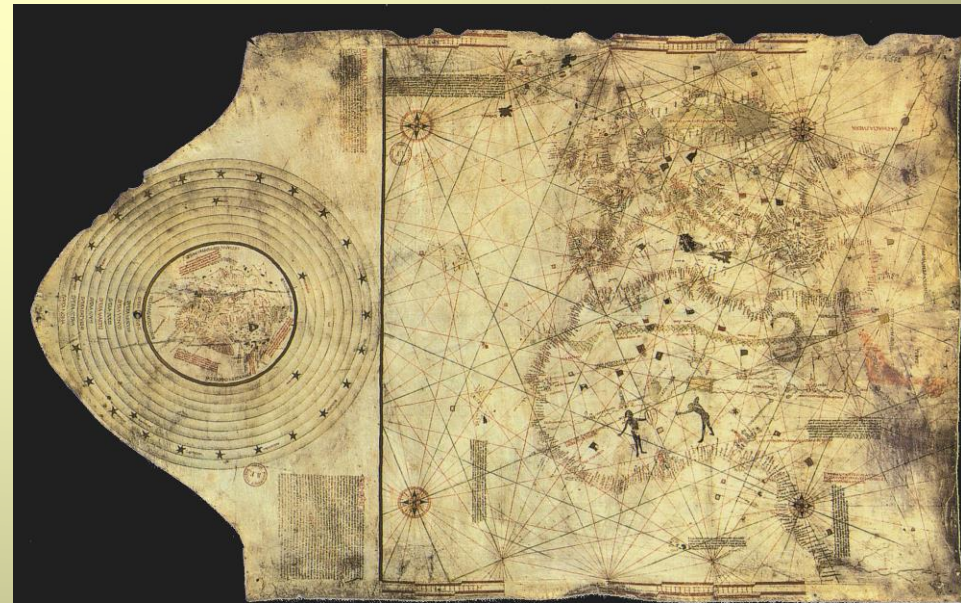
- Expanze osmanských Turků, pád Cařihradu 1453
- Specifika obchodu Evropy s Asií
- Obchod s kořením
- Bilance obchodu s Východem
- Role arabských obchodníků

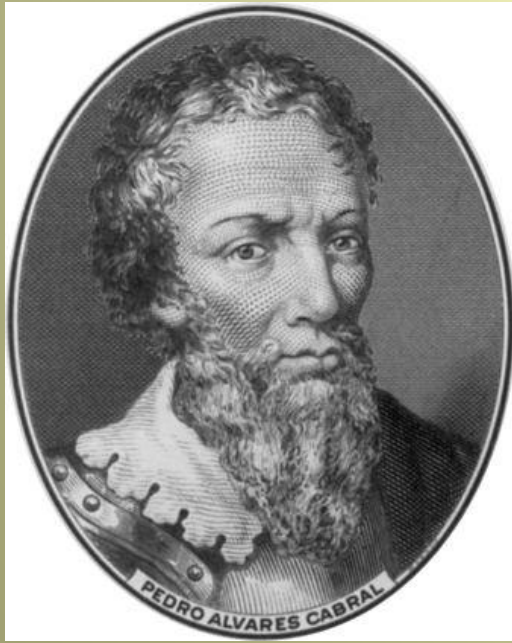
Počáteční fáze zámořských objevů

Hospodářské souvislosti zámořských objevů

- Zdražení dovozů z Východu
- Nové typy lodí, dokonalejší navigační přístroje
- Rostoucí poptávka po drahých kovech
- Nejlepší předpoklady pro zámořskou expanzi: Španělsko a Portugalsko
- Bartolomeo Diaz, Vasco da Gama, Kryštof Kolumbus

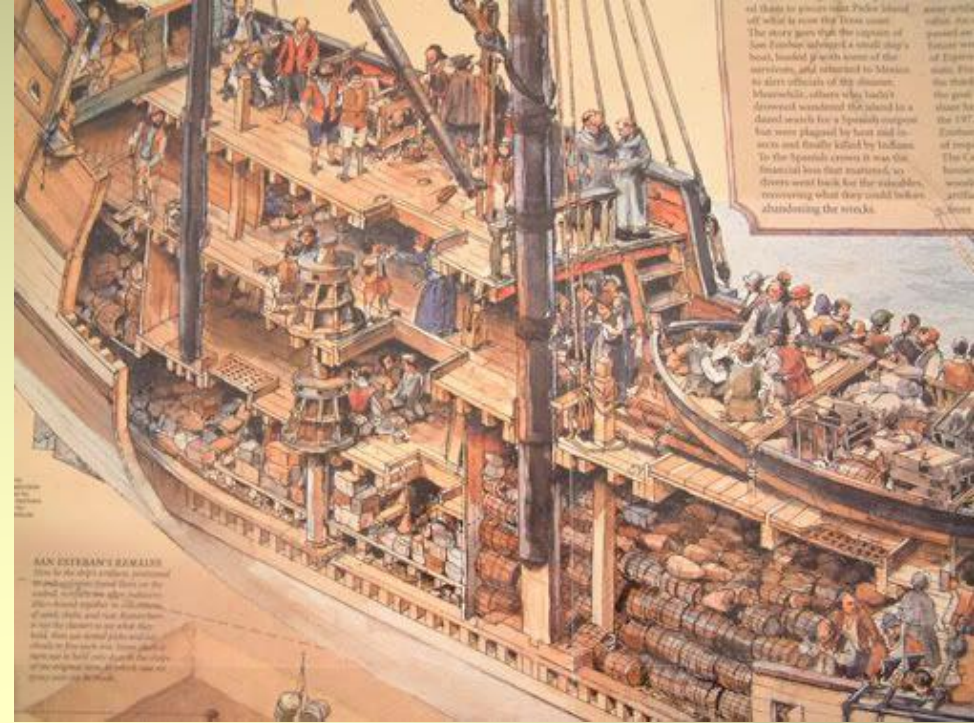

- Mocenské změny ve Španělsku
- Otázka realizovatelnosti plavby „západní cestou“
- První plavby k americkým břehům
- Smlouva z Tordesillas – 7. června 1494 - vymezení španělské a portugalské sféry zájmů
- „anglické a francouzské výpravy“

Ekonomické důsledky zámořských objevů

- Přesun hlavních obchodních cest a center. Pokles významu středomořské oblasti.
- Postupné zdokonalování lodí, rozvoj námořní dopravy
- První vlna koloniální expanze
- Cenová revoluce

Ekonomické důsledky zámořských objevů

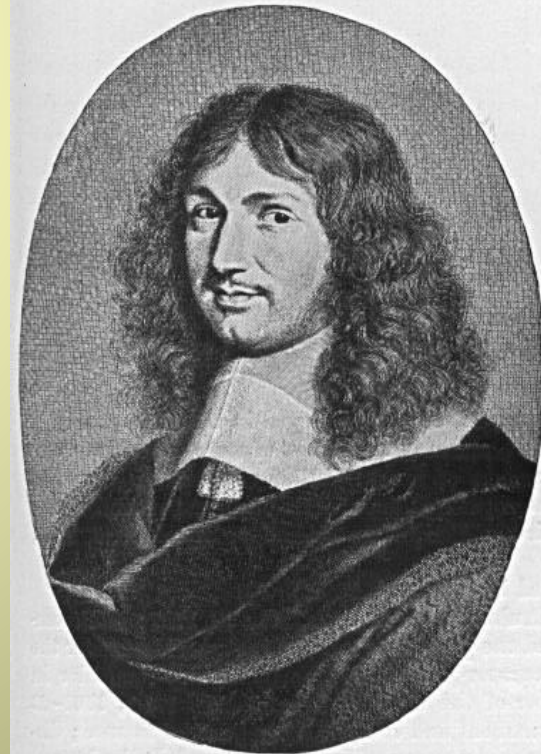
- Nové druhy plodin a zvířat
- Změny v evropském zemědělství
- Rychlejší rozvoj světového obchodu
- Proces celosvětové dělby práce

První novodobé ekonomické teorie

Merkantilismus

- Bohatství jen drahé kovy, respektive peníze ve formě drahých kovů
- Hledání bohatství ve sféře obchodu a oběhu peněz
- Podporován vývoz zboží, nikoliv dovoz
- Při obchodu mezi dvěma státy může získat jen jedna strana.

Španělsko do roku 1500

- Maurové
- Córdobaský chalífát
- kontroverzní vztahy mezi křesťany a Maury
- reconquista – ekonomické důsledky
- maurské zemědělství
- Mesta

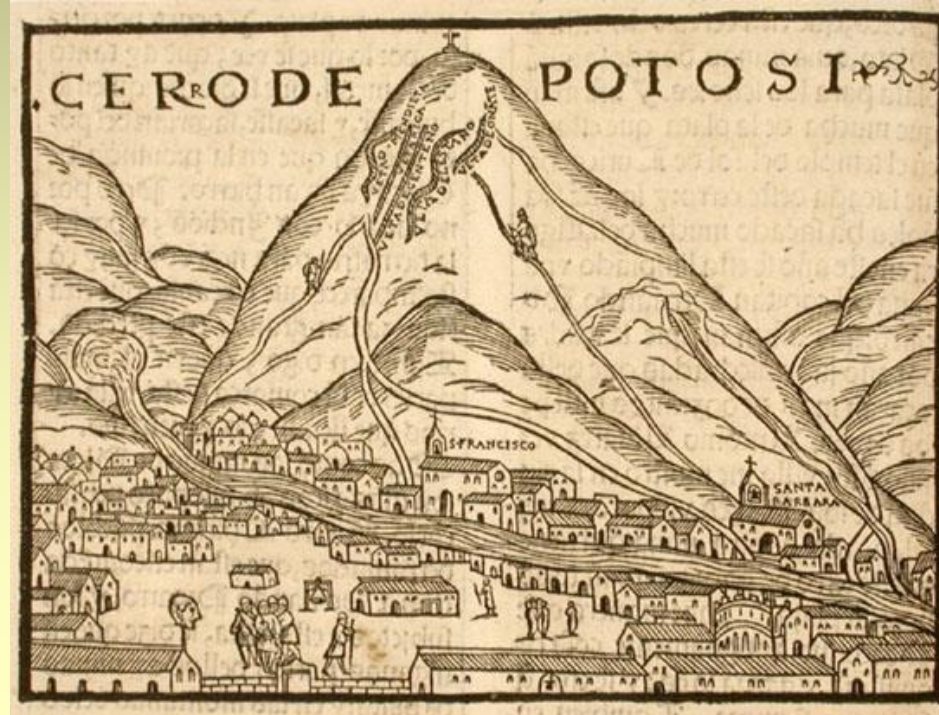
Španělsko v 16. století

- 16. století – „španělské století“
- 1516 - Habsburkové na španělský trůn
- Karel I. (1516-1556) a Filip II. (1556-1598)
- ekonomické problémy
- vysoké výdaje
- náboženské střety

Španělsko v 16. století

- dovozy drahých kovů
- Potosí – hlavní zdroj stříbra
- rozsáhlé půjčky
- vysoké výdaje
- státní bankrot (1557, 1575 a 1596)

Španělsko v 16. a první polovině 17. století

- zvyšování daní
- regulace zahraničního obchodu
- Casa de Contratación, Sevilla
- od počátku 17. století zrychlení úpadku Španělska
- ekonomická závislost na ostatních zemích
- vojenské výdaje
- populační úbytek

Portugalsko v 15. století

- situace před geografickými objevy
- 15. století – zkoumání západního pobřeží Afriky
- Jindřich Mořeplavec (1394-1460)
- Jan II. (1481-1495)
- Vasco da Gama – obeplutí Afriky 1497, začátek nové etapy v portugalských dějinách

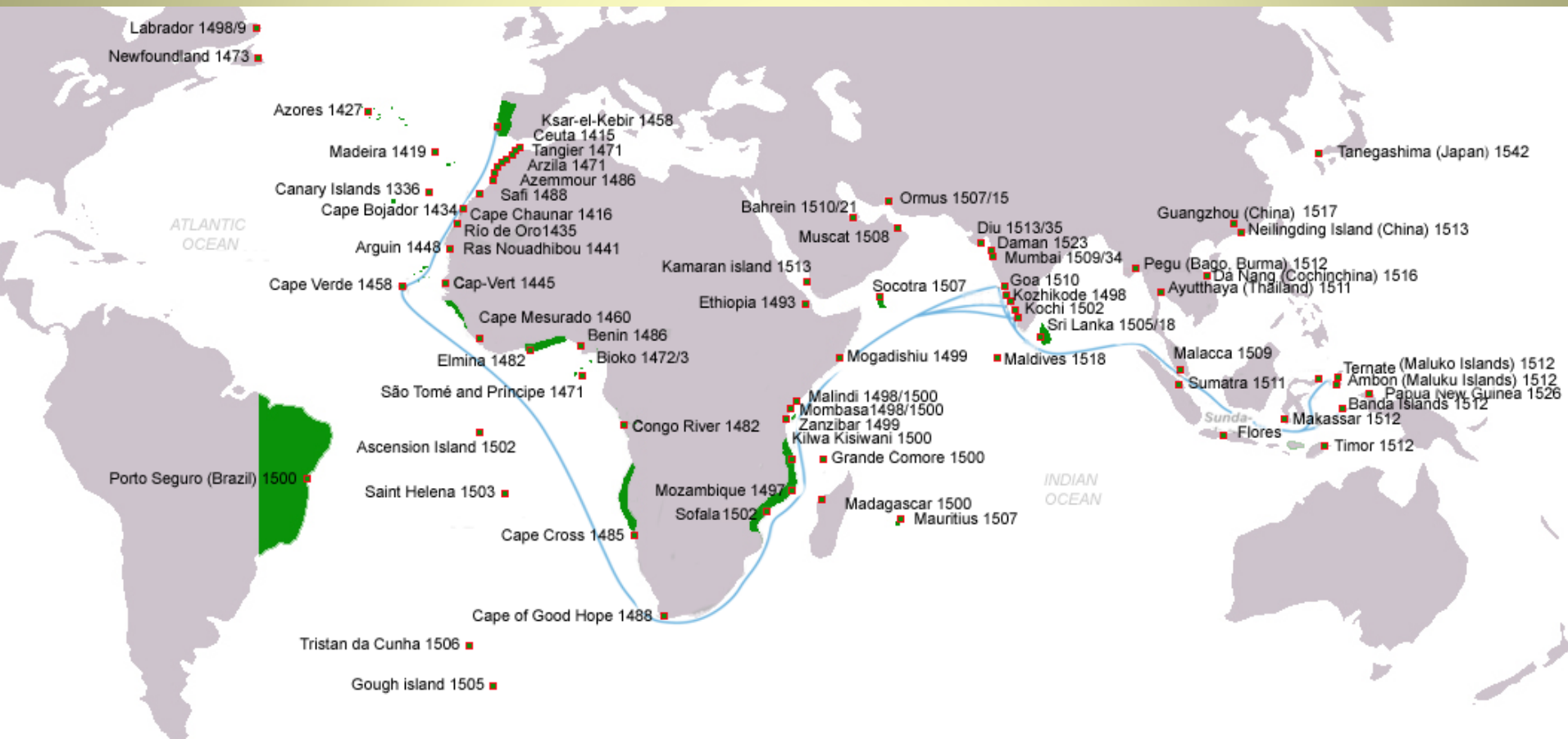
Portugalsko v 16. století

- zámořská expanze – vize, náročnost
- likvidace arabské konkurence

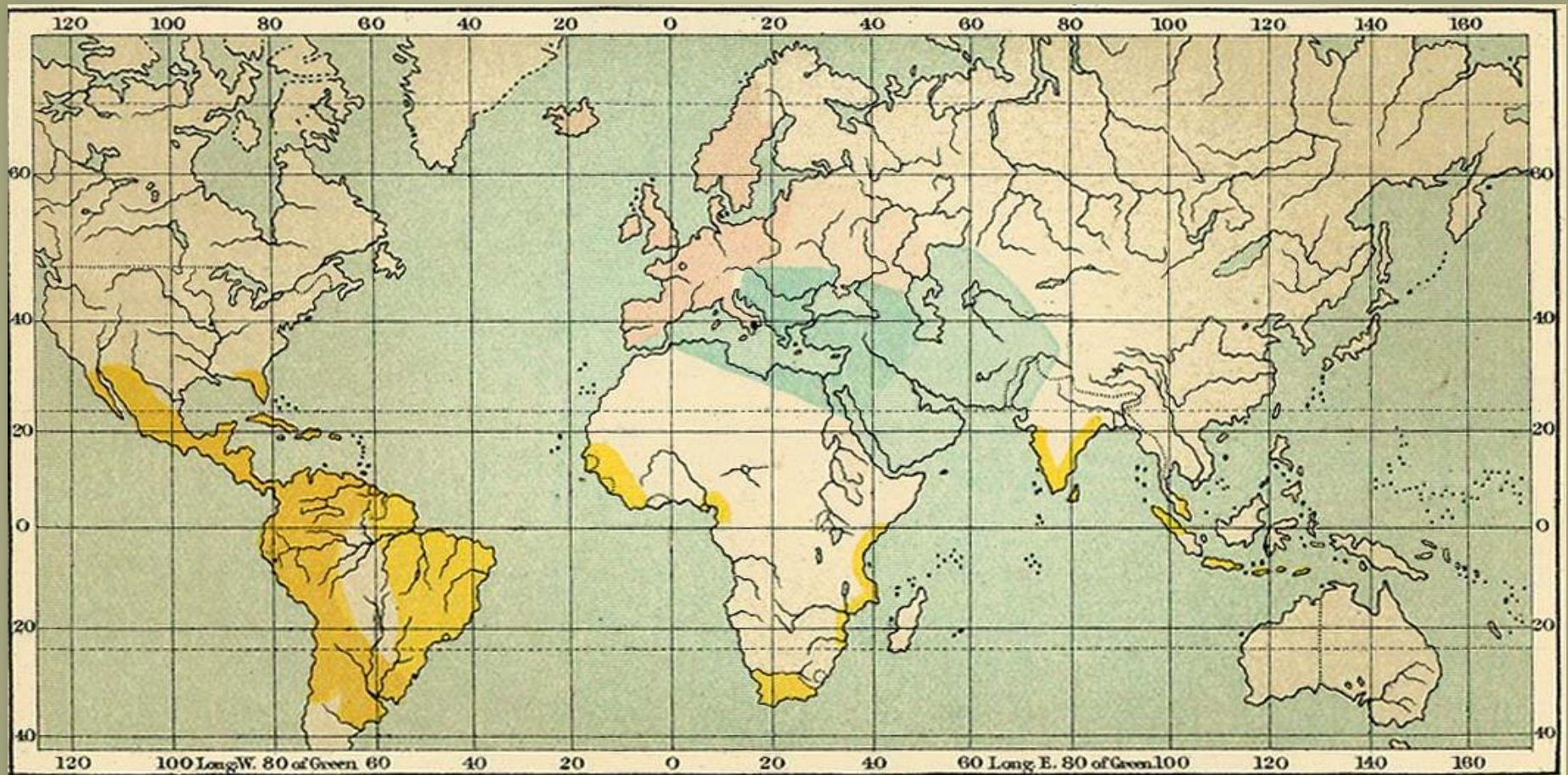
- ovládnutí obchodu mezi Evropou a Indií

- koření, obchod s otroky

- obchodní expanze a odliv drahých kovů z Evropy

Svět v 16. století

Seebohm's Protestant Revolution.

- Roman Christendom.* *Eastern Churches*
Mohamedan (Dark Blue, conquered from Christendom)
Spanish conquests in the New World
Portuguese discoveries

Longmans, Green & Co., London, New York & Bombay.

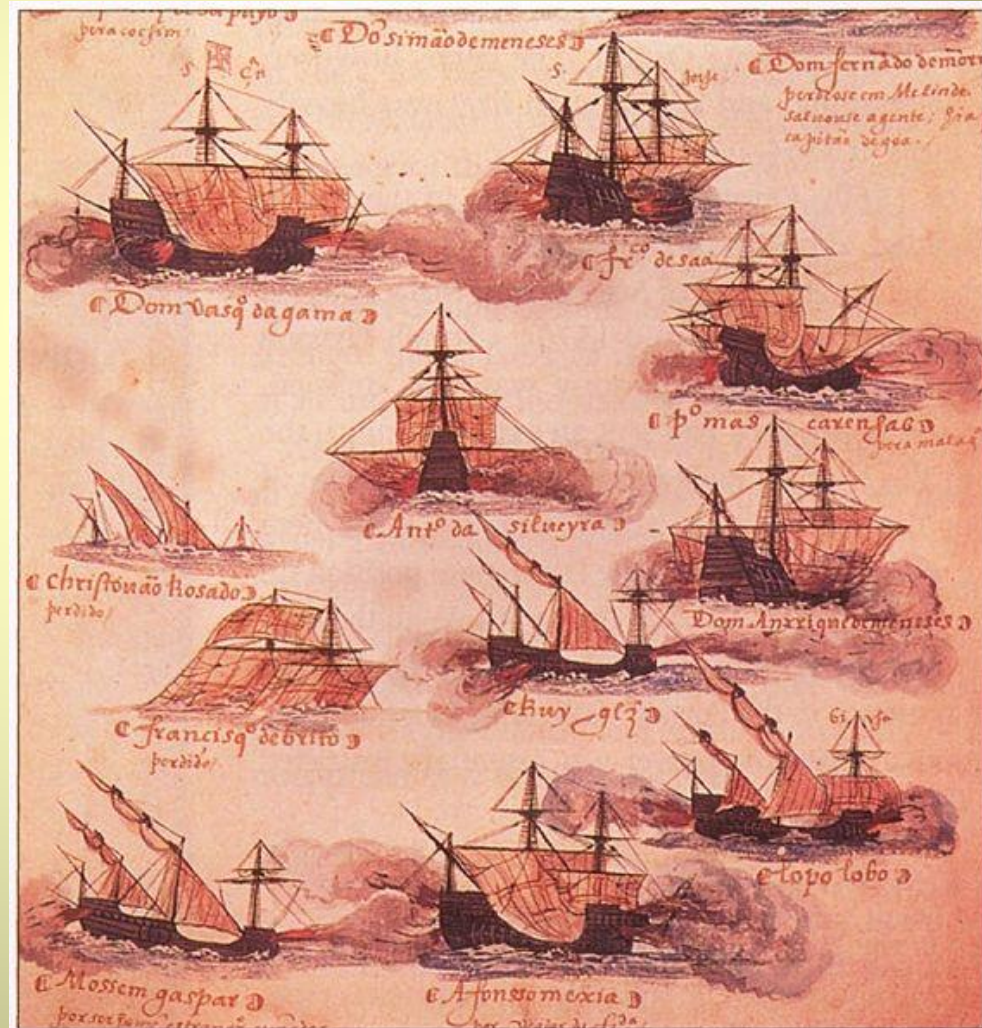
Portugalsko – zámořská expanze jako kontroverzní fenomén

- náročnost námořní dopravy, spojení s Východem
- otázka financování obchodních výprav
- vysoké výdaje s vydržováním vojáků a úředníků v nově získaném teritoriu
- pomalá kolonizace Jižní Ameriky (plantáže s cukrovou třtinou)
- nezájem o kolonizaci Afriky
- sílící konkurence

Portugalsko – vzestup a úpadek

- cca 1500-1520 – období největší expanze
- úpadek od 20. let 16. století
- nechopnost držet krok s evropskými mocnostmi
- nedostatečné lidské zdroje
- zaostalá struktura portugalské ekonomiky

Portugalsko – vzestup a úpadek

- nedostatečně rozvinuté bankovníctví, finanční služby
- kontroverzní poloha Portugalska z hlediska evropského obchodu (periferie)
- negativní postoj k působení židovské komunity
 - 1580 připojeno ke Španělsku – kontroverzní ekonomické dopady
- opětovný vzestup obchodních cest ve středomořské oblasti

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

